

Πρόεδρος Π. Σπηλιόπουλος, Πρόεδρος Εφετών
Εισηγήτρια Χ. Φλώρου-Κοντοδήμου, Εφέτης
Δικηγόροι Δ. Σταθόπουλος, Χ. Ζυγογιάννης Δ. Παπαγιάννης

[...] Περαιτέρω, κατά το άρθρο 1 του Ν 2121/1993 "πνευματική ιδιοκτησία, συγγενικά δικαιώματα και πολιτιστικά θέματα", οι πνευματικοί δημιουργοί με τη δημιουργία του έργου τους, αποκτούν πάνω σε αυτό πνευματική ιδιοκτησία, που περιλαμβάνει, ως αποκλειστικά και απόλυτα δικαιώματα, το δικαίωμα της εκμετάλλευσης του έργου (περιουσιακό δικαίωμα) και το δικαίωμα της προστασίας του προσωπικού τους δεσμού προς αυτό (ηθικό δικαίωμα). Τα εν λόγω δικαιώματα περιλαμβάνουν τις εξουσίες, που προβλέπονται στα άρθρα 3 και 4 του ίδιου νόμου. Σύμφωνα με το άρθρο 6 του ανωτέρω νόμου, ο δημιουργός ενός έργου είναι ο αρχικός δικαιούχος του περιουσιακού και του ηθικού δικαιώματος του έργου, τα δικαιώματα δε αυτά αποκτώνται πρωτογενώς και χωρίς διατυπώσεις. Κατά το άρθρο 2 παρ. 1 του Ν 2121/1993, ως έργο νοείται κάθε πρωτότυπο πνευματικό δημιούργημα λόγου, τέχνης ή επιστήμης, ανεξάρτητα από τη μορφή που εκφράζεται και κυρίως, μεταξύ άλλων τα γραπτά ή προφορικά κείμενα.

Πνευματικό δημιούργημα, κατά την έννοια της ανωτέρω διάταξης, είναι το προϊόν του ανθρωπίνου πνεύματος, το οποίο, έχει μορφή προσιτή στις αισθήσεις και λόγω της ιδιαιτερότητας του, διαφέρει από όσα προϋπάρχουν στο περιεχόμενο ή τη μορφή του, ως προς τη συγκεκριμένη δηλαδή οργανική σύνδεση και συνθετική διαμόρφωση των επί μέρους στοιχείων του και ως προς τη συγκεκριμένη εκφραστική εφαρμογή της σχετικής αφηγηρικής ιδέας του δημιουργού.

Πρωτοτυπία είναι η ιδιαίτερη ατομικότητα του έργου, που οφείλεται στην προσωπική συμβολή του δημιουργού. Κρίσιμο στοιχείο και, συνεπώς, βασικό κριτήριο της πρωτοτυπίας, η έννοια της οποίας δεν προσδιορίζεται γενικά από το νόμο (εκτός από το τελευταίο εδάφιο της παρ. 3 του άρθρου 2 του Ν 2121/1993 που αφορά τα προγράμματα των ηλεκτρονικών υπολογιστών), αλλά έχει διαμορφωθεί από τη θεωρία και τη νομολογία, υπό το καθεστώς του Ν 2121/1993 και του προϊχύσαντος Ν 2387/1920 "περί πνευματικής ιδιοκτησίας", όπως τροποποιήθηκε από το Ν 4301/1929, είναι η κρίση ότι κάτω από παρόμοιες συνθήκες και με τους ίδιους στόχους, κανένας άλλος δημιουργός, κατά λογική πιθανολόγηση, δεν θα ήταν σε θέση να δημιουργήσει έργο όμοιο, ή ότι παρουσιάζει με ατομική ιδιομορφία ή ένα ελάχιστο όριο "δημιουργικού ύψους", έτσι ώστε να ξεχωρίζει και να διαφοροποιείται από τα έργα της καθημερινότητας ή από άλλα παρεμφερή γνωστά έργα. Η μοναδικότητα αυτή μπορεί να αναζητηθεί σε κάποιο από τα γνωρίσματα του έργου (στο θέμα, στη σύλληψη, στην κατάταξη, στη διατύπωση, σε κάποιες λεπτομέρειες), ανάλογα με το είδος και τη φύση του. Εφόσον συντρέχουν οι ως άνω προϋποθέσεις, οι οποίες αποτελούν ζήτημα πραγματικό, υποκείμενο σε απόδειξη, ο νόμος προστατεύει το έργο ως άυλο αγαθό (όχι ως υλικό αντικείμενο καθ' εαυτό που ενσωματώνει το πνευματικό δημιούργημα) και μόνο σε σχέση με τη συγκεκριμένη μορφή που έδωσε σε αυτό ο δημιουργός του (ΑΠ 152/2005 δημ. στη ΝΟΜΟΣ, ΑΠ 257/1995 ΝοΒ 43,893, ΕφΠειρ 281/ 2005 δημ. στη ΝΟΜΟΣ, ΕφαΘ 2768/2003 ΝοΒ 2004,51, ΕφαΘ 3252/2002 ΔΕΕ 2003,293, ΕφαΘ 9040/2000 ΕΛΛΔνη 43,215, ΕφαΘ 8153/1999 ΔΕΕ 2000,383, Γ. Κουμάντου, Πνευματική Ιδιοκτησία, σελ. 20, 21 και 98 επ., Μ. Μαρινού, Η προσβολή του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων, ΕΛΛΔνη 35,1441 επ.).

Περαιτέρω, το ηθικό δικαίωμα επί του έργου έχει προσωπικό χαρακτήρα και αποσκοπεί στην προστασία του προσωπικού δεσμού του δημιουργού με το έργο του. Στο δικαίωμα αυτό περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, η εξουσία δημοσίευσης και η εξουσία αναγνώρισης της πατρότητας

(άρθρο 4 παρ. 1 στοιχ. α` και β` αντιστοίχως). Η πρώτη επιτρέπει στο δημιουργό να αποφασίσει αν το έργο του θα δημοσιευθεί καθώς και για το χρόνο, τον τόπο και τον τρόπο με τον οποίο αυτό θα γίνει προσιτό στο κοινό. Η εξουσία αυτή δεν εξαντλείται με την πρώτη δημοσίευση του έργου. Η δημοσίευση του (ολοκληρωμένου) έργου μπορεί να γίνει μετά από σύμβαση ή με τη συναίνεση του δημιουργού και από τρίτο πρόσωπο (π.χ. εκδότη), χωρίς να θίγονται οι λοιπές εξουσίες του ηθικού δικαιώματος (Γ. Κουμάντου, ό.π., σελ. 234, 239, Δ. Καλλινίκου, Πνευματική Ιδιοκτησία και Συγγενικά Δικαιώματα, έκδοση 2000, σελ. 15, 17, 50 επ., 89). Η δεύτερη, αναλύεται σε δύο ειδικότερες εξουσίες: α) την εξουσία της ουσιαστικής αναγνώρισης του γεγονότος ότι ο δικαιούχος είναι δημιουργός του έργου και β) στην εξουσία να απαιτεί τη μνεία του ονόματος του πάνω σε κάθε αντίτυπο του έργου και σε κάθε δημόσια χρήση.

Συνέπεια των δύο αυτών εξουσιών είναι ότι απαγορεύεται σε κάθε άλλον να ισχυρίζεται ότι είναι ο δημιουργός ή να προβάλλει το όνομα του πάνω στο έργο ως όνομα του δημιουργού (Βλ. Γ. Κουμάντο, ό.π. σελ. 242). Το περιουσιακό δικαίωμα έχει οικονομική αξία και εξασφαλίζει στο δημιουργό τη δυνατότητα να εκμεταλλευθεί το έργο του, αποκομίζοντας από αυτό οικονομικά ωφελήματα. Το άρθρο 3 του Ν 2121/1993 απαριθμεί ενδεικτικά τις εξουσίες που απαρτίζουν το περιουσιακό δικαίωμα και αντιστοιχούν στους βασικότερους τρόπους εκμετάλλευσης του έργου. Αναγνωρίζει στο δημιουργό, μεταξύ άλλων, τις εξουσίες να επιτρέπει ή να απαγορεύει: α) την εγγραφή του έργου, δηλαδή την πρώτη υλική ενσωμάτωση του πάνω σε κάποιο υλικό φορέα που αποτελεί τη βάση για την αναπαραγωγή του σε ένα ή περισσότερα αντίτυπα, με προορισμό συνήθως τη δημόσια χρήση, β) την αναπαραγωγή του έργου, δηλαδή την παραγωγή νέων υλικών υποστρωμάτων (αντιτύπων), όπου επαναλαμβάνεται η αρχική ενσωμάτωση του έργου και η οποία μπορεί να γίνει με οποιοδήποτε μέσο (μηχανικά, ηλεκτρονικά, με μέσα της εκδοτικής τεχνικής, όπως φωτοτύπηση, φωτοσύνθεση κ.λπ.) και γ) τη θέση του έργου σε κυκλοφορία, εξουσία που περιλαμβάνει τις πράξεις με τις οποίες το έργο γίνεται προσιτό στο κοινό (κυρίως διάδοση και διανομή) και υλοποιείται, εκτός άλλων, με τη μεταβίβαση (λόγω πώλησης ή δωρεάς) της κυριότητας του υλικού φορέα ενσωμάτωσης του έργου (πρωτοτύπου ή αντιτύπων), η οποία όμως (μεταβίβαση της κυριότητας) δεν επιφέρει μεταβίβαση καμίας από τις εξουσίες του περιουσιακού δικαιώματος (άρθρο 17), εκτός αν υπάρχει αντίθετη συμφωνία με το δημιουργό (Κουμάντου ό.π., σελ. 207, 208, 210, Καλλινίκου ό.π., σελ. 61, 62, 65 επ.).

Εξάλλου, για την αντιμετώπιση της δυσκολίας απόδειξης ή της διαπίστωσης του πραγματικού γεγονότος της πνευματικής δημιουργίας, που στηρίζει την πρωτογενή κτήση του δικαιώματος της πνευματικής ιδιοκτησίας επί ενός έργου, αλλά και την αντιμετώπιση της αντίστοιχης δυσκολίας είτε της απόδειξης είτε της διαπίστωσης του δευτερογενούς δικαιούχου (δηλ. εκείνου που απέκτησε το δικαίωμα με μεταβίβαση), ο Ν 2121/1993 καθιερώνει με τις διατάξεις του άρθρου 10 παρ. 1 εδ. α και 2, αντίστοιχα, νόμιμα κριτήρια, σύμφωνα με τα οποία α) τεκμαίρεται ως δημιουργός του έργου το πρόσωπο του οποίου το όνομα εμφανίζεται πάνω στον υλικό φορέα του έργου κατά τον τρόπο που συνήθως χρησιμοποιείται για την ένδειξη του δημιουργού και β) τεκμαίρεται ως δικαιούχος της πνευματικής ιδιοκτησίας σε συλλογικά έργα, σε προγράμματα ηλεκτρονικών υπολογιστών ή σε οπτικοακουστικά έργα, το φυσικό ή νομικό πρόσωπο, του οποίου το όνομα ή η επωνυμία εμφανίζεται πάνω στον υλικό φορέα του έργου, κατά τον τρόπο που συνήθως χρησιμοποιείται για την ένδειξη του δικαιούχου (Μ. Μαρίνου, Η προσβολή του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων, ΕλλΔνη 35,1455, Μ. Χατζηηροκοπίου, Πολ. Δικονομία (1989) τομ. Α` σελ. 425 επ.).

Περαιτέρω, κατά το άρθρο 7 του Ν 2121/1993, τα έργα που προέρχονται από τη δράση περισσότερων φυσικών προσώπων, διακρίνονται σε έργα συνεργασίας, συλλογικά και σύνθετα έργα. Έργα συνεργασίας θεωρούνται όσα έχουν δημιουργηθεί με την άμεση σύμπραξη δύο ή περισσότερων δημιουργών. Οι δημιουργοί ενός έργου, που είναι προϊόν συνεργασίας, είναι οι αρχικοί συνδικαιούχοι του περιουσιακού και του ηθικού δικαιώματος επί του έργου. Αν δεν συμφωνήθηκε αλλιώς, το

δικαίωμα ανήκει κατά ίσα μέρη στους συνδημιουργούς (παρ. 1). Συλλογικά έργα θεωρούνται όσα έχουν δημιουργηθεί με τις αυτοτελείς συμβολές περισσότερων δημιουργών κάτω από την πνευματική διεύθυνση και το συντονισμό ενός φυσικού προσώπου (παρ. 2). Η δημιουργική συμβολή, που ο νόμος περιγράφει ως πνευματική διεύθυνση και συντονισμό, έγκειται στην επιλογή, κατάταξη και γενικότερα διάρθρωση του υλικού, η οποία καθιστά το συλλογικό έργο ποιοτικά διαφορετικό από το άθροισμα των μερών του.

Χαρακτηριστικά συλλογικά έργα αποτελούν οι ερμηνείες κατ' άρθρο νόμων, όπου ο συντονιστής χαρακτηρίζεται ως εκδότης ή ως φέρων την επιμέλεια, εφημερίδες, εγκυκλοπαίδειες, καθώς και το οπτικοακουστικό έργο, όπου ο συντονιστής και δικαιούχος των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας επ' αυτού θεωρείται ο σκηνοθέτης (άρθρο 9). Πρωτογενής δικαιούχος των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας στο συλλογικό έργο είναι το πρόσωπο που διευθύνει τις προσωπικές συμβολές των άλλων δημιουργών, οι οποίοι διατηρούν το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας στη δική τους συμβολή, εφόσον αυτή είναι δεκτική χωριστής εκμετάλλευσης. Τα σύνθετα έργα, τα οποία δεν αναφέρονται μεν από το νόμο ως ιδιαίτερη κατηγορία, θα πρέπει όμως να γίνει δεκτό ότι καλύπτονται από τη γενική ρήτρα, είναι εκείνα που προέρχονται από τη συνένωση δύο ή περισσότερων έργων, του ίδιου είδους (λ.χ. κείμενα που γίνονται τμήματα ενός ενιαίου έργου), ή διάφορου είδους (λ.χ. το διδακτικό Βιβλίο ως συνένωση κειμένου και απεικονίσεων), που έχουν δημιουργηθεί χωριστά και τίθενται υπό κοινή εκμετάλλευση. Το σύνθετο έργο μπορεί να είναι δημιούργημα ενός φυσικού προσώπου, το οποίο και αποκτά την πνευματική ιδιοκτησία κατά πρωτογενή τρόπο ή να προέρχονται από τη σύμπραξη περισσότερων προσώπων (σε συνεργασία ή συλλογικά). Αν τα αυτοτελή τμήματα που συνθέτονται δεν είναι προϊόν συνεργασίας, οι δημιουργοί τους είναι αρχικοί συνδικαιούχοι της πνευματικής ιδιοκτησίας επί του σύνθετου έργου και αποκλειστικοί αρχικοί δικαιούχοι επί του τμήματος που δημιούργησε καθένας, εάν το τμήμα αυτό επιδέχεται χωριστή εκμετάλλευση (άρθρο 7 παρ. 3 Ν 2121/1993). Εννοείται ότι η δημιουργία του σύνθετου έργου προϋποθέτει συναίνεση του δημιουργού του κάθε ανεξάρτητου επιμέρους έργου (Βλ. Κουμάντο ό.π., Ιδιοκτησίας, σελ. 136, 153, 157, 158, 160, 190, 191, Καλλινικό, ό.π., σελ. 42 επ., Μ. Μαρίνου, Πνευματική Ιδιοκτησία Β' έκδ. σελ. 126, 127, ΑΠ 1251/2002 ΕλλΔνη 2005,453, ΕφΑΘ 4499/2000 ΚριτΕπιθ 2001,253, ΕφΑΘ 8138/2000 ΔΕΕ 2001,60).

Περαιτέρω, στο άρθρο 65 του Ν 2121/1993 (αστικές κυρώσεις), ορίζεται εκτός των άλλων, ότι σε κάθε περίπτωση προσβολής της πνευματικής ιδιοκτησίας ο δημιουργός μπορεί να αξιώσει την αναγνώριση του δικαιώματός του, την άρση της προσβολής και την παράλειψη της στο μέλλον (παρ. 1), ότι όποιος προσέβαλε την πνευματική ιδιοκτησία άλλου, υποχρεούται σε αποζημίωση και ικανοποίηση της ηθικής βλάβης, η δε αποζημίωση δεν μπορεί να είναι κατώτερη από το διπλάσιο της αμοιβής που συνήθως ή κατά νόμο καταβάλλεται για το είδος της εκμετάλλευσης που έκανε χωρίς την άδεια ο υπόχρεος (παρ. 2) και ότι αντί για αποζημίωση και χωρίς να απαιτείται υπαιτιότητα του υπόχρεου ο δημιουργός μπορεί να αξιώσει είτε την καταβολή του ποσού κατά το οποίο ο υπόχρεος έγινε πλουσιότερος από την εκμετάλλευση του έργου χωρίς άδεια του δημιουργού είτε την καταβολή του κέρδους που ο υπόχρεος αποκόμισε από την εκμετάλλευση αυτή (παρ. 3).

Το άρθρο 66 (ποινικές κυρώσεις) του ίδιου νόμου ορίζει, πλην άλλων, ότι όποιος χωρίς δικαίωμα και κατά παράβαση των διατάξεων του νόμου αυτού προβαίνει στις αναφερόμενες στο άρθρο αυτό πράξεις και ενικά εκμεταλλεύεται έργο που είναι αντικείμενο πνευματικής ιδιοκτησίας, τιμωρείται με τις προβλεπόμενες στο άρθρο αυτό ποινές και υπό τις σε αυτό διακρίσεις. Η προσβολή του πνευματικού έργου που έχει τη μορφή κειμένου μπορεί να γίνει είτε με πιστή αντιγραφή είτε με διασκευή, αρκεί να υπάρχει ομοιότητα μεταξύ των δύο έργων κατά το κύριο περιεχόμενό τους. (ΑΠ 963/2006 δημ. στη ΝΟΜΟΣ, ΕφΑΘ 7632/2005 ΝοΒ 2006,417, ΕφΑΘ 5866/2003 ΔΕΕ 2003,1330).

Τέλος, κατά το άρθρο 281 ΑΚ, η άσκηση του δικαιώματος απαγορεύεται, αν υπερβαίνει προφανώς τα όρια που επιβάλλουν η καλή πίστη, τα χρηστά ήθη ή ο κοινωνικός ή οικονομικός σκοπός του δικαιώματος. Κατά την έννοια της διάταξης αυτής, για να θεωρηθεί η άσκηση του δικαιώματος ως καταχρηστική, θα πρέπει η προφανής υπέρβαση των ορίων, που επιβάλλουν η καλή πίστη, τα χρηστά ήθη και ο οικονομικός ή κοινωνικός σκοπός του δικαιώματος, να προκύπτει από την προηγηθείσα συμπεριφορά του δικαιούχου ή από την πραγματική κατάσταση που δημιουργήθηκε ή τις περιστάσεις που μεσολάβησαν ή από άλλα περιστατικά, τα οποία, χωρίς κατά νόμο να εμποδίζουν τη γέννηση ή να επάγονται την απόσβεση του δικαιώματος, καθιστούν μη ανεκτή την άσκηση του, κατά τις περί δικαίου και ηθικής αντιλήψεις του μέσου κοινωνικού ανθρώπου (ΑΠ Ολ 7/2002 ΕΕΝ 2003,168, ΑΠ Ολ 8/2001 ΝοΒ 49,1814, ΑΠ Ολ 1/1997 ΕλλΔνη 38,534, ΑΠ Ολ 17/1995 ΕλλΔνη 1995,1531). Προς τούτο, δεν αρκεί μόνο η μακροχρόνια αδράνεια του δικαιούχου για την άσκηση του δικαιώματος του, αλλά απαιτείται πρόσθετα και η συνδρομή άλλων περιστατικών, από τα οποία εμφανίζεται συμπεριφορά που δημιουργεί εύλογα την πεποίθηση στον υπόχρεο, ότι ο δικαιούχος δεν θα ασκήσει πλέον το δικαίωμα του, έτσι ώστε η μεταγενέστερη άσκηση του δικαιώματος αυτού, που τείνει στην ανατροπή μιας κατάστασης η οποία δημιουργήθηκε κάτω από ορισμένες ειδικές συνθήκες και διατηρήθηκε επί μακρό χρόνο, να προκαλεί επαχθείς συνέπειες για τον υπόχρεο και να αντίκειται, κατά προφανή τρόπο, στις αρχές της καλής πίστης, των χρηστών ηθών ή του κοινωνικού ή οικονομικού σκοπού του δικαιώματος (ΑΠ Ολ 56/1990 ΕλλΔνη 1991,494, ΑΠ 263/2007 δημ. στη ΝΟΜΟΣ, ΑΠ 1526/2006 ΕλλΔνη 2006,1434, ΑΠ 1296/2006 ΕλλΔνη 2006,1080, ΑΠ 1524/2004 δημ. στη ΝΟΜΟΣ, ΑΠ 90/2004 ΧρΙΔ 2004,601, ΑΠ 847/2004 ΧρΙΔ 2004,910, ΑΠ 66/2004 δημ. στη ΝΟΜΟΣ). Εξάλλου η ανωτέρω διάταξη, του άρθρου 281 ΑΚ έχει εφαρμογή, στην περίπτωση άσκησης δικαιώματος από το δικαιούχο, όταν δηλαδή αυτός προβαίνει στην επιδίωξη της παρεχόμενης από το νόμο προστασίας, για να επιτύχει την πραγματοποίηση της κατάστασης που αρμόζει στο δικαίωμα του και όχι όταν ο διάδικος αρνείται, απλά ή αιτιολογημένα, να δεχθεί την ύπαρξη ή την άσκηση του δικαιώματος του αντιδίκου του (ΑΠ 764/2001 ΔΕΕ 2001,1013, ΑΠ 950/1989 ΕλλΔνη 32,77, ΕφΠειρ 871/2002 ΠειρΝ 2002,472, ΑΠ 1417/1984 ΝοΒ 33,1002, ΑΠ 84/1984 ΝοΒ 33,239).

[...] Αποδείχθηκαν, κατά την κρίση του Δικαστηρίου, τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Ο ενάγων υπηρετεί ως επίκουρος καθηγητής, στο Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης του Παντείου Πανεπιστημίου, με γνωστικό αντικείμενο το Ευρωπαϊκό Κοινοτικό Δίκαιο. Η εναγομένη υπηρετεί το ίδιο Πανεπιστήμιο, ως Πρωτοβάθμια Καθηγήτρια στο Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης, με γνωστικό αντικείμενο το θεσμό της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Στα πλαίσια της πιο πάνω ακαδημαϊκής της δραστηριότητας, η εναγομένη υπέβαλε το έτος 1995 στην Επιτροπή Ερευνών του Παντείου Πανεπιστημίου πρόταση, προκειμένου να γίνει έρευνα και να συνταχθεί μελέτη σχετική με τον προσδιορισμό της έννοιας των τοπικών υποθέσεων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Η πρόταση της εγκρίθηκε από την Επιτροπή Ερευνών του Παντείου Πανεπιστημίου και ορίστηκε επιστημονική υπεύθυνη της σχετικής έρευνας. Στη συνέχεια η εναγομένη πρότεινε στον ενάγοντα, με τον οποίο τη συνέδεε στενή φιλία, να συνεργαστούν στην εν λόγω έρευνα.

Συνέστησαν, έτσι μια μικρή ομάδα, αποτελούμενη από την εναγομένη, ως επιστημονική υπεύθυνη, τον ενάγοντα, ως συνεργάτη και ένα μεταπτυχιακό φοιτητή. Ο ενάγων ασχολήθηκε με τη συλλογή, επιστημονική επεξεργασία και συγγραφή του τμήματος της μελέτης που αφορούσε το θεσμό της τοπικής αυτοδιοίκησης στα πλαίσια της Κοινοτικής Έννομης Τάξης και η εναγομένη με το τμήμα που αφορούσε τις αρμοδιότητες της τοπικής αυτοδιοίκησης στην αλλοδαπή, την ιστορική ανασκόπηση της τοπικής αυτοδιοίκησης και τη σύγχρονη ρύθμιση των αρμοδιοτήτων αυτής. Η μελέτη ολοκληρωμένη, με τον τίτλο "Ο προσδιορισμός των τοπικών υποθέσεων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης", κατατέθηκε το έτος 1997 στην Επιτροπή Ερευνών. Στο τέλος του ίδιου έτους, ενόψει του ότι οι διάδικοι επρόκειτο να κριθούν για την ακαδημαϊκή τους εξέλιξη, αποφάσισαν από κοινού να εκδώσουν τη μελέτη σε Βιβλίο, τροποποιώντας μόνο τον τίτλο της, σε "Σύγχρονες αρμοδιότητες της Τοπικής

Αυτοδιοίκησης και Ευρωπαϊκή Ενοποίηση". Στο βιβλίο αυτό και συγκεκριμένα στον πρόλογο του, που τον επιμελήθηκε η εναγομένη, έγινε διαχωρισμός των τμημάτων, με τα οποία είχε ασχοληθεί ο κάθε διάδικος. Το βιβλίο εκδόθηκε και δημοσιεύθηκε από το γνωστό εκδοτικό οίκο νομικών βιβλίων των Αθηνών (.....), το έτος 1997 και διανεμήθηκε στους φοιτητές του Παντείου Πανεπιστημίου τα έτη 1997, 1998, 1999 και 2000. Αποτελείται από τέσσερα κεφάλαια, από τα οποία τα τρία πρώτα καταλαμβάνουν 63 σελίδες με την προαναφερόμενη θεματική και τα συνέγραψε η εναγομένη, ενώ το τέταρτο, με τίτλο "Η Τοπική Αυτοδιοίκηση στην Κοινοτική Έννομη Τάξη", καταλαμβάνει 84 σελίδες, από τη σελίδα 65 έως την 148 και το συνέγραψε ο ενάγων. Το τμήμα του έργου που συνέγραψε ο ενάγων είναι πνευματικό δημιούργημα με μορφή προσιτή στις αισθήσεις, απορρέει από την προσωπικότητα του τελευταίου και χαρακτηρίζεται από πρωτοτυπία, έχει δηλαδή ατομική ιδιομορφία και δημιουργικό ύφος, που το ξεχωρίζουν και το διαφοροποιούν από άλλα παρεμφερή γνωστά έργα. Το κεφάλαιο αυτό του κοινού βιβλίου των διαδίκων, το οποίο παρουσιάζει αυτοτέλεια, είναι προϊόν της ερευνητικής προσπάθειας και αποκλειστικής δημιουργίας του ενάγοντος, χωρίς τη συνεργασία της εναγομένης, η οποία ασχολήθηκε μόνο με τα υπόλοιπα τρία κεφάλαια του βιβλίου.

Αποτελεί δηλαδή τμήμα ενός σύνθετου έργου (κοινού βιβλίου), οι δημιουργοί του οποίου, κατά τα προεκτεθέντα, είναι αρχικοί συνδικαιούχοι της πνευματικής ιδιοκτησίας επί του σύνθετου έργου (κοινού βιβλίου) και αποκλειστικοί αρχικοί δικαιούχοι επί του τμήματος που δημιούργησε ο καθένας, εφόσον το τμήμα αυτό επιδέχεται χωριστή εκμετάλλευση (άρθρο 7 παρ. 3 Ν 2121/1993) το οποίο και αποκτά την πνευματική ιδιοκτησία κατά πρωτογενή τρόπο.

Συνεπώς, ο ενάγων είναι ο αρχικός δικαιούχος της πνευματικής ιδιοκτησίας επί του ανωτέρω τμήματος (Δ` κεφαλαίου) του κοινού συγγράμματος και σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην προηγηθείσα νομική σκέψη έχει επί αυτού τα αναγνωριζόμενα από το Ν 2121/1993 δικαιώματα, δηλαδή το ηθικό και περιουσιακό δικαίωμα, στην έννοια των οποίων περιλαμβάνεται τόσο η εξουσία αυτού να απαιτεί την αναγραφή του ονόματος του στον υλικό φορέα του πνευματικού του έργου, όσο και η εξουσία να επιτρέπει ή να απαγορεύει την κυκλοφορία του, απορριπτόμενων ως αβασίμων των αντιθέτως υποστηριζόμενων από την εναγομένη με τους σχετικούς λόγους της έφεσης της.

Περαιτέρω, από τα ίδια ως άνω αποδεικτικά στοιχεία, αποδείχθηκε ότι στο τέλος του έτους 1997 προκηρύχθηκε μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΕΠΕΑΕΚ) στο Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης του Παντείου Πανεπιστημίου ένα πρόγραμμα με τον τίτλο "Αναμόρφωση προπτυχιακού προγράμματος σπουδών". Το πρόγραμμα αυτό περιλάμβανε 12 επιμέρους πακέτα εργασίας, στα οποία συμμετείχαν πολλά μέλη ΔΕΠ του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης, η δε εναγομένη ήταν επιστημονική υπεύθυνη του προγράμματος. Παράλληλα, για κάθε επιμέρους πακέτο εργασίας είχε οριστεί, για λόγους λειτουργικούς και ένας ακόμα επιστημονικός υπεύθυνος. Στο πλαίσιο του προγράμματος αυτού και ειδικότερα στο πακέτο εργασίας με αριθμό 8, που είχε τίτλο "Παραγωγή και προμήθεια εκπαιδευτικού υλικού", αποφασίστηκε η δημιουργία εγχειριδίων σε ηλεκτρονική μορφή. Προς τούτο, το Πανεπιστήμιο συμβλήθηκε με την εταιρία ".....". Επιστημονικός υπεύθυνος του συγκεκριμένου πακέτου εργασίας ήταν ο Καθηγητής ..... και ερευνητές ο ενάγων και οι ... Επίσης, στο πακέτο αυτό συμμετείχε η εναγομένη.

Ο ψηφιακός δίσκος που δημιουργήθηκε είχε τίτλο "Δημόσιο Δίκαιο-Τοπική Αυτοδιοίκηση" και περιείχε τα πιο κάτω γνωστικά αντικείμενα: α) Αποκέντρωση Αυτοδιοίκησης, β) Ιστορία Τοπικής Αυτοδιοίκησης, γ) Συνταγματική Κατοχύρωση, δ) Τοπική Αυτοδιοίκηση στην αλλοδαπή, ε) Τοπική Αυτοδιοίκηση στην Ελλάδα, στ) Τοπική Αυτοδιοίκηση και Ευρωπαϊκή Ενοποίηση και ζ) Κώδικες, Νόμοι, Χάρτες. Ο συγκεκριμένος ψηφιακός δίσκος περιείχε, μεταξύ άλλων και το Βιβλίο με τίτλο "Σύγχρονες αρμοδιότητες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Ευρωπαϊκή Ενοποίηση", το οποίο, κατά το μέρος που προαναφέρθηκε, συνέγραψε αποκλειστικά ο ενάγων. Ο ψηφιακός δίσκος παραδόθηκε το έτος 2000

στη βιβλιοθήκη του Παντείου Πανεπιστημίου, όπου βρίσκεται μέχρι σήμερα. Περί τα τέλη του έτους 2000 η εναγομένη εκτύπωσε το κείμενο του ψηφιακού αυτού δίσκου και το έτος 2001, εν αγνοία του ενάγοντος, το εξέδωσε από τον ίδιο ως άνω εκδοτικό οίκο σε βιβλίο, με τον τίτλο "Τοπική Αυτοδιοίκηση - Ένας σύγχρονος διοικητικός θεσμός". Το βιβλίο αυτό, στο οποίο αναφέρεται ως συγγραφέας μόνο η εναγομένη, κυκλοφόρησε και διανεμήθηκε στους φοιτητές του Παντείου Πανεπιστημίου τα έτη 2001, 2002 και 2003. Αποτελείται και έξι (6) κεφάλαια που καταλαμβάνουν 331 σελίδες. Στο τρίτο κεφάλαιο αυτού, που τιτλοφορείται "Τοπική Αυτοδιοίκηση και Ευρωπαϊκή Ενοποίηση", η εναγομένη περιέλαβε κατά λέξη, με εξαίρεση ελάχιστες τροποποιήσεις για τις οποίες κατωτέρω, ολόκληρο το τέταρτο κεφάλαιο του βιβλίου "Σύγχρονες αρμοδιότητες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Ευρωπαϊκή Ενοποίηση", πνευματικός δημιουργός του οποίου είναι ο ενάγων. Στο εξώφυλλο του βιβλίου αυτού δεν αναφέρεται το όνομα του ενάγοντος, ως συγγραφέα και επιπλέον, στην παρατεθείσα στο τέλος του έργου βιβλιογραφία, δε γίνεται μνεία του κοινού βιβλίου των διαδίκων.

Έτσι η εναγομένη εμφανίζει ως προϊόν δικής της δημιουργίας την πρωτότυπη, πνευματική, επιστημονική δημιουργία του ενάγοντος, την οποία εκμεταλλεύεται, παράνομα, χωρίς την άδεια ή τη συναίνεση του τελευταίου. Ο ενάγων δε γνώριζε το εκδοτικό αυτό εγχείρημα της εναγομένης, ατότου δε έλαβε γνώση αυτού, περί τα μέσα του έτους 2001, όταν είχε ήδη κυκλοφορήσει το βιβλίο "Τοπική Αυτοδιοίκηση - Ένας σύγχρονος διοικητικός θεσμός" και είχε διανεμηθεί στους φοιτητές του Παντείου Πανεπιστημίου, ουδέποτε συναίνεσε ή ενέκρινε την έκδοση και την καθ' οιονδήποτε τρόπο κυκλοφορία του, χωρίς αναφορά του ονόματος του, ως συγγραφέα του επίμαχου κεφαλαίου. Το γεγονός της συμμετοχής του το έτος 1997 στο πρόγραμμα δημιουργίας του εκπαιδευτικού υλικού που προαναφέρθηκε και τελικά της κυκλοφορίας του άνω ψηφιακού δίσκου δεν συνεπάγεται παραίτηση του ενάγοντος από την πατρότητα του έργου του και συναίνεση αυτού στην οικονομική του εκμετάλλευση από την εναγομένη, όπως αβάσιμα ισχυρίζεται η τελευταία. Άλλωστε, ο ψηφιακός αυτός δίσκος ήταν αποτέλεσμα της ερευνητικής προσπάθειας και εργασίας ολόκληρης της επιστημονικής ομάδας που προαναφέρθηκε και όχι μόνο της εναγομένης. Έτσι, με την ανωτέρω συμπεριφορά της η εναγομένη προσέβαλε παράνομα και υπαίτια το δικαίωμα του ενάγοντος στο συγγραφικό του έργο, ως πνευματικού δημιουργού. Η υπαιτιότητα της προκύπτει και από το γεγονός ότι στον πρόλογο του κοινού βιβλίου των διαδίκων "Σύγχρονες αρμοδιότητες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Ευρωπαϊκή Ενοποίηση", τον οποίο, όπως προαναφέρθηκε, επιμελήθηκε η ίδια (εναγομένη), γίνεται σαφής διάκριση των τμημάτων που συνέγραψε ο κάθε συγγραφέας, στο δε νέο της βιβλίο, τμήμα του οποίου αποτελεί πιστή αντιγραφή του ως άνω κεφαλαίου, αποφεύγει την αναφορά στο Βιβλίο αυτό.

Η κυκλοφορία του νέου βιβλίου της εναγομένης με τον τίτλο "Τοπική Αυτοδιοίκηση - Ένας σύγχρονος διοικητικός θεσμός", απαγορεύτηκε προσωρινά, υπό την απειλή χρηματικής ποινής και προσωπικής κράτησης, κατόπιν αιτήσεως του ενάγοντος ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών (διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων), με την 2565/2004 απόφαση του εν λόγω Δικαστηρίου. Επίσης, κατόπιν σχετικής μηνύσεως του ενάγοντος ενώπιον του αρμοδίου Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Αθηνών, ασκήθηκε ποινική δίωξη για την αξιόποινη πράξη της παράβασης του Ν 2121/1993 "περί πνευματικής ιδιοκτησίας" σε Βάρος της εναγομένης, η οποία παραπέμφθηκε να δικαστεί για την πράξη αυτή στο ακροατήριο του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Αθηνών, με το υπ' αριθμ. 1446/2005 βούλευμα του Συμβουλίου Πλημμελειοδικών Αθηνών.

Περαιτέρω αποδείχθηκε ότι εξαιτίας της ως άνω παράνομης και υπαίτιας συμπεριφοράς της εναγομένης, ο ενάγων υπέστη ηθική βλάβη για την αποκατάσταση της οποίας δικαιούται χρηματικής ικανοποίησης. Πρέπει δε αυτή να καθοριστεί σε 12.000 ευρώ, πλέον του ποσού των 50 ευρώ, το οποίο είχε επιφυλαχθεί να ζητήσει ο ενάγων από το ποινικό δικαστήριο παριστάμενος ως πολιτικώς ενάγων, στη σχετική κατά της εναγομένης ποινική δίκη. Το ποσό δε αυτό κρίνεται από το παρόν Δικαστήριο

εύλογο και δίκαιο, ενόψει των ειδικών συνθηκών που τελέστηκε η πράξη της εναγομένης, του είδους και της βαρύτητας της προσβολής και της οικονομικής κατάστασης και της θέσης των διαδίκων.

Όσον αφορά την προβληθείσα από την εκκαλούσα-εναγομένη ένσταση καταχρηστικής άσκησης του αγωγικού δικαιώματος (με την έννοια της αποδυνάμωσης του δικαιώματος του), για το λόγο ότι αυτός μολονότι από το έτος 2001 γνώριζε την έκδοση και κυκλοφορία του επίμαχου βιβλίου ("Τοπική Αυτοδιοίκηση - Ένας σύγχρονος διοικητικός θεσμός"), αντέδρασε για πρώτη φορά τον Ιούλιο του 2003, με αποτέλεσμα, λόγω της μακροχρόνιας αδράνειας του, να δημιουργηθεί σε αυτή η εντύπωση ότι υπήρχε σιωπηρή εκ μέρους του συναίνεση για την κυκλοφορία του βιβλίου και ότι δεν επρόκειτο να προβληθεί από αυτόν σχετικό δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας, είναι απορριπτέος ως μη νόμιμος, καθόσον τα εκτιθέμενα για τη θεμελίωση του περιστατικά και αληθή υποτιθέμενα δεν καθιστούν καταχρηστική την άσκηση του αγωγικού δικαιώματος. Κι αυτό γιατί, μόνη η επί διετία αδράνεια του ενάγοντος να ασκήσει την αγωγή, χωρίς παράθεση και άλλων περιστατικών, από τα οποία να προκύπτει η δημιουργία εύλογης πεποίθησης στην υπόχρη εναγομένη ότι ο πρώτος δεν θα ασκήσει πλέον το δικαίωμα του, δεν αρκεί σύμφωνα με τη νομική σκέψη που προηγήθηκε, για να καταστήσει καταχρηστική την άσκηση του εν λόγω δικαιώματος. Τούτο δε ανεξαρτήτως του ότι η εναγομένη αρνείται την ύπαρξη του ένδικου δικαιώματος του ενάγοντος και επομένως δεν είναι δυνατή, κατά τα προαναφερθέντα, η προβολή της ανωτέρω ένστασης, για ανύπαρκτο κατ' αυτής (εναγομένης) αγωγικό δικαίωμα. Εξάλλου, στη διάρκεια της διετίας περιόδου που μεσολάβησε, από την κυκλοφορία του βιβλίου της εναγομένης μέχρι την άσκηση της ένδικης αγωγής, ο ενάγων πολλές φορές διαμαρτυρήθηκε στους συναδέλφους του για την παραπάνω αντιδεοντολογική συμπεριφορά της τελευταίας, είχε όμως ενδοιασμούς να κινηθεί κατ' αυτής δικαστικά, διότι τους συνέδεε μακροχρόνια φιλία και το Νοέμβριο του έτους 2002 επρόκειτο να κριθεί αίτηση του για την υπηρεσιακή του εξέλιξη σε Αναπληρωτή Καθηγητή του Παντείου Πανεπιστημίου, από τη θέση του Επίκουρου που κατείχε, λόγω δε της ιεραρχικά ανώτερης θέσης της εναγομένης στο Πανεπιστήμιο και της ιδιότητας αδελφής της, προέδρου του Τμήματος του Πανεπιστημίου, όπου αυτός υπηρετούσε, φοβόταν ότι η όποια αντιπαράθεση του με την εναγομένη θα μπορούσε να έχει ως συνέπεια τη δυσμενή αντιμετώπιση του και την καθυστέρηση της υπηρεσιακής του εξέλιξης.

Απορρίπτει την έφεση του ενάγοντος, δέχεται την έφεση της εναγομένης.